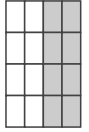

Lament nad penzionerima

Medij - Rubrika: DANAS - Biznis
 Datum: Pon, 19/04/2010
 Površina članka: 441cm2
 Strana: III

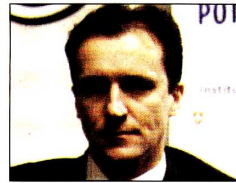
Zemlja: Srbija
 Autor: Željko Pantić
 Deo: 1/1

Lament nad penzionerima

Ima li država u kojoj jedan zaposleni izdržava jednog penzionera, ikakvu dugoročnu budućnost? Ima li ta država ekonomiju, društveni razvoj, bilo kakvu srednjoročnu perspektivu, ukoliko nastavi da raste broj onih koji se izdržavaju iz budžeta, a pada broj onih koji rade? Hoće li Srbija, uskoro postati država, u kojoj će se odnos između onih koji privređuju, i onih koji se izdržavaju iz budžeta, kreirati po modelu iz poznatog vica o značenju skraćenice SFRU - Sedam Filozofa, Radi Jedan? Možda upravo u tom vici, koji umnogome odražava suštinu svih ekonomskih problema savremene Srbije, treba tražiti pravu dijagnozu za de fakto neizlečivu bolest penzijskog sistema Srbije. De jure, taj sistem još uvek postoji, naizgled funkcioniše, ali je cena tog privida sve veća i veća, kako vreme prolazi. Svi smo mi decenijama bili deo jednog ekonomskog i vrednosnog sistema u kome je zaista na jednog koji radi, uvek išlo najmanje sedam filozofa. Strani krediti, kojima se plaćala neutralnost SFRU u blokovskoj podeli tadašnjeg sveta, održavali su privid navodno socijalno odgovorne države, koja se stara o svakom pojedincu, i brine o njegovim socijalnim potrebama. Ipak, ispostavilo se da je to bio samo još jedan prilično skup ručak, koji generacije od 1990. godine naovamo, i dan danas plaćaju. Nakon plaćanja računa tog preskupo ručaka socijalističke ekonomske utopije, od Srbije je ostalo jako malo: stanovništvo u demografskom opadanju, radna snaga nesposobna da odgovori zahtevima tržišne privrede, stanovništvo koje je naviklo da troši, ali nije naviklo da radi. Na zapadnoevropsku kulturu marljivog i teškog rada koji stoji iza svakog uspeha, u Srbiji se neretko gleda kao na životni stil opisan naizgled neodoljivom doskočicom: „Oni žive da bi radili, mi radimo da bismo živeli“. Upravo zato, svodenje računa kada je reč o sistemu državnih penzija u Srbiji izgleda tako depresivno i beznačajno, gotovo zastrašujuće.

Proslavljeni glumac i režiser, Ljubiša Samardžić, govoreći na 25. konferenciji Danas konfe-

Željko Pantić

dakle, posmatrano na desetogodišnjem nivou, potrošila 25 milijardi evra na penzije, a samo tri milijarde na stimulisanje rađanja i odgajanja dece. Ne čudi, onda, što je i demografski odnos negde u toj razmeri, i što se u današnjoj Srbiji daleko više isplati biti penzioner, nego majka malog deteta.

Ukoliko se nešto hitno i radikalno ne promeni, današnji privid sigurnosti, mogao bi biti uvod u budućnost bez ikakvih penzija za desetine generacija koje dolaze. Demografske projekcije, po kojima će broj stanovnika u Srbiji do 2030. godine biti manji za milion, nisu shvaćene dovoljno alarmantno, posebno ne ekonomske implikacije tih projekcija. Srbija 2010. godine ima sa 7,5 miliona stanovnika prosečne starosti od 42 godine. Procenjuje se da će Srbija, 2030. godine, imati 6,5 miliona stanovnika čija će prosečna starost iznositi 53 godine, a održiva ekonomija sa takvom prosečnom starošću stanovništva, jednostavno nije realna. Poreske olakšice za životno osiguranje, koje je na konferenciji najavio Slobodan Ilčić, državni sekretar ministarstva finansija, nakon godina potpuno neshvatljivo odlaganja, trebale bi da budu usvojene u roku od mesec dana, dok bi reforma penzionog sistema trebala da bude implementirana na osnovu pregovora sa MMF-om, već

Srbija je, nakon katastrofalnih grešaka, u 2010. godinu ušla kao nesrećna država koja je prisiljena da bira između kolektivnog lapota 1,6 miliona svojih građana, koji osim penzije nemaju nikakve dodatne prihode i rasta troškova za isplatu tih istih penzija što bi moglo da dovede do potpunog sloma ekonomije.

rens centra „Sektor osiguranja i penzioni sistem Srbije“, ukazao je da je čerupanje penzijskih fondova počelo još u doba socijalizma, i da primer penzijskog fonda samostalnih umetnika, na čijem je čelu godinama bio, samo ilustruje tu konstataciju. Tokom devedesetih godina prošlog veka, praktično sve penzije budućih generacija su procerđane, sadašnji sistem penzija pretvoren je u protočni bojler, u kome čovek koji ima trideset godina starosti, i po zakonu plaća penzijsko osiguranje, ustvari finansira tuđe penzije, dok od njegove državne penzije, ako je ikada i dočeka, gotovo je izvesno, neće ništa biti. Tako je Srbija, nakon višedecenijskih katastrofalnih grešaka, u 2010. godinu ušla kao nesrećna država koja je prisiljena da bira između kolektivnog lapota 1,6 miliona svojih građana, koji osim penzije nemaju nikakve dodatne prihode i rasta troškova za isplatu tih istih penzija što bi moglo da dovede do potpunog sloma ekonomije. Jer, Srbija iz budžeta godišnje izdvaja oko 2,5 milijardi evra za isplatu penzija, a samo 300 miliona evra investira u programe stimulisanja rađanja. Srbija je,

od januara 2011. godine. Milan Krkobabić, zamenik gradonačelnika Beograda, izneo je neoliberalnu računicu, bolje rečeno dokaze, iz koje proističe da penzijskom sistemu Srbije, ovačkom kakav jeste, nema spasa bez radikalnih i bolnih rezova. Ta računica je sledeća: da bi penzijski sistem bio održiv, na jednog penzionera trebalo bi da dođe tri ili četiri zaposlena. Srbija ima 1,6 miliona penzionera, tako da bi za održiv penzijski sistem bilo potrebno oko 6,5 miliona zaposlenih, a toliko jedva ima ukupno punoletnih sve zajedno sa penzionerima, da ne govorimo o onom delu populacije od 18 do 25 godine starosti, koji je uglavnom velikim delom u sferi izdržavanja, a jako retko u sferi privređivanja. Dakle, Srbija je matematički i demografski nesposobna da održi postojeći sistem državnih penzija. Demografski trendovi su takvi da će penzionera samo biti više, a mladih i radno sposobnih manje, iz godine u godinu. Upravo zato, pitanje državnog penzionog sistema, njegove suštinske reforme, i njegovog usklađivanja sa Zemljinom težinom, pitanje je opstanaka Srbije kao države.